

**Nader ecologisch onderzoek
Stammerdijk Noord & Zuid**

-
Vleermuizen, Rugstreepad, Poelkikker en
Ringslang

Auteur:	BASc. I. van der Haas, Drs. W.P.J. Teunissen
Opdrachtgever:	Waternet
Datum:	16 november 2020
Collegiale toets:	Dr. W. Gotjé
Status rapport:	Definitief
Registratienummer:	202000109

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Onderzoeksopgave	2
1.3	Beoordelingskader soortenbescherming	2
2	Projectomschrijving	4
2.1	Ligging	4
2.2	Geplande werkzaamheden	5
3	Methode	6
3.1	Bronnenonderzoek	6
3.2	Veldbezoeken	6
3.3	Inventarisatie algemeen	6
3.4	Inventarisatie Vleermuizen	7
3.5	Inventarisatie Rugstreepad & Poelkikker	8
3.6	Inventarisatie Ringslang	8
4	Resultaten	9
4.1	Vleermuizen	9
4.2	Rugstreepad	13
4.3	Poelkikker	13
4.4	Ringslang	13
5	Effectbeoordeling en toetsing.....	14
5.1	Vleermuizen	14
5.2	Rugstreepad & Poelkikker	15
5.3	Ringslang	15
6	Conclusies & aanbevelingen.....	16
6.1	Samenvatting toetsing	16
6.2	Aanbevelingen vervolgtraject	17
7	Bronnen.....	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waternet wil circa 4,5 kilometer dijk verbeteren langs het noordelijk en zuidelijk deel van de Stammerdijk in Diemen in de Provincie Noord-Holland. In 2019 heeft daartoe ecologisch onderzoek plaatsgevonden (Twigt & Teunissen, 2019a & Twigt & Teunissen, 2019b). Op drie locaties in het plangebied zijn bomen aangetroffen die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (Afbeelding 3, Afbeelding 4 en Afbeelding 5). Verspreid in het plangebied is 1 potentiële broeihoop van de Ringslang aangetroffen (Afbeelding 6). De teensloten in het plangebied zijn aangemerkt als potentiële verblijfsplaatsen en/of voortplantingswater van Rugstreepad en Poelkikker.

Waternet wil graag weten met welke beschermde soorten en gebieden ze rekening moet houden, zodat in lijn met de wet- en regelgeving voor natuur gewerkt kan worden. Naar aanleiding van voorgaand ecologisch onderzoek (Twigt & Teunissen, 2019a & Twigt & Teunissen, 2019b) is nader onderzoek nodig op een deel van het traject naar de volgende soorten en functies:

- Vleermuizen: verblijfplaatsen in geschikte bomen;
- Rugstreepad: voortplantingswater in teensloten;
- Poelkikker: voortplantingswater in teensloten;
- Ringslang: voortplantings- en winterverblijven.

Het onderzoeksgebied betreft de Stammerdijk Noord (Afbeelding 1) en Stammerdijk Zuid (Afbeelding 2). Waternet heeft opdracht gegeven aan Stichting Waterproef om dit nader onderzoek uit te voeren.

1.2 Onderzoeksopgave

Het nader onderzoek heeft als doel om te beoordelen of het project leidt tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming ten aanzien van de soorten Rugstreepad, Poelkikker, Ringslang en de vleermuissoorten: Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis.

1.3 Beoordelingskader soortenbescherming

De soorten zijn beschermd via de Wet natuurbescherming, ongeacht of de soorten binnen of buiten beschermde natuurgebieden aanwezig zijn. Rugstreepad, Poelkikker en de vleermuissoorten vallen onder Habitatrichtlijnsoorten. Ringslang valt onder de categorie "Andere soorten". Voor overtreding van verbodsbepalingen (Tabel 1) is een ontheffing noodzakelijk.

Tabel 1. Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming.

Verbodsbepaling	Van toepassing op [^]	
	HR ¹	AS ²
Verbod op opzettelijk verstoren van individuen	X	
Verbod op opzettelijk eieren te rapen/onder zich te hebben	X	
Verbod op opzettelijk verwonden/doden van individuen	X	X
Verbod op opzettelijk beschadigen/verwijderen van verblijven/nesten	X	X
Verbod op verwijderen van planten	X	X

Ad 1. Habitatrichtlijnsoorten van artikel 3.5 lid 1

Ad 2. Andere soorten van artikel 3.10 lid 1

Het beoordelingskader voor overtreding van het verbod in lid 4 (verblijfplaatsen) is de laatste jaren in jurisprudentie over de voormalige Flora- en faunawet verhelderd. Onder verblijfplaatsen wordt verstaan: de onmisbare functionele leefomgeving (Box 2) die nodig is om verblijven in hun huidige functie en omvang als zodanig te kunnen laten voortbestaan.

Box 2. Toelichting onmisbare functionele leefomgeving laanbeplanting voor vleermuizen.

Vleermuizen leven in een netwerk van verblijven, waarbij verblijven een functie kunnen hebben als kraam-, zomer-, paar- en/of winterverblijf voor één dier of een groep dieren (o.a. kolonie). Vleermuizen verplaatsen zich tussen verschillende verblijven en tussen verblijven en foerageergebieden.

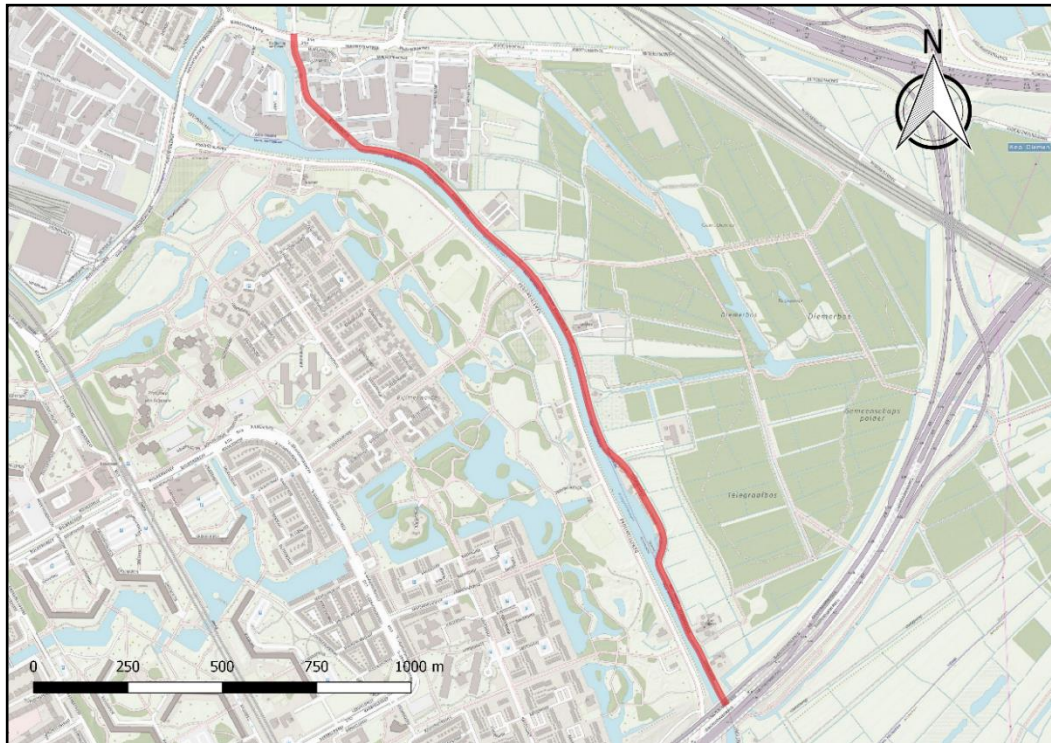
Foerageergebieden en vliegroutes zijn onmisbaar voor vleermuizen zodra het verlies van het foerageergebied of de vliegroute leidt tot een verminderd functioneren van verblijven. Met andere woorden: zodra de functie en omvang (aantal dieren) van een verblijf niet gewaarborgd kan worden.

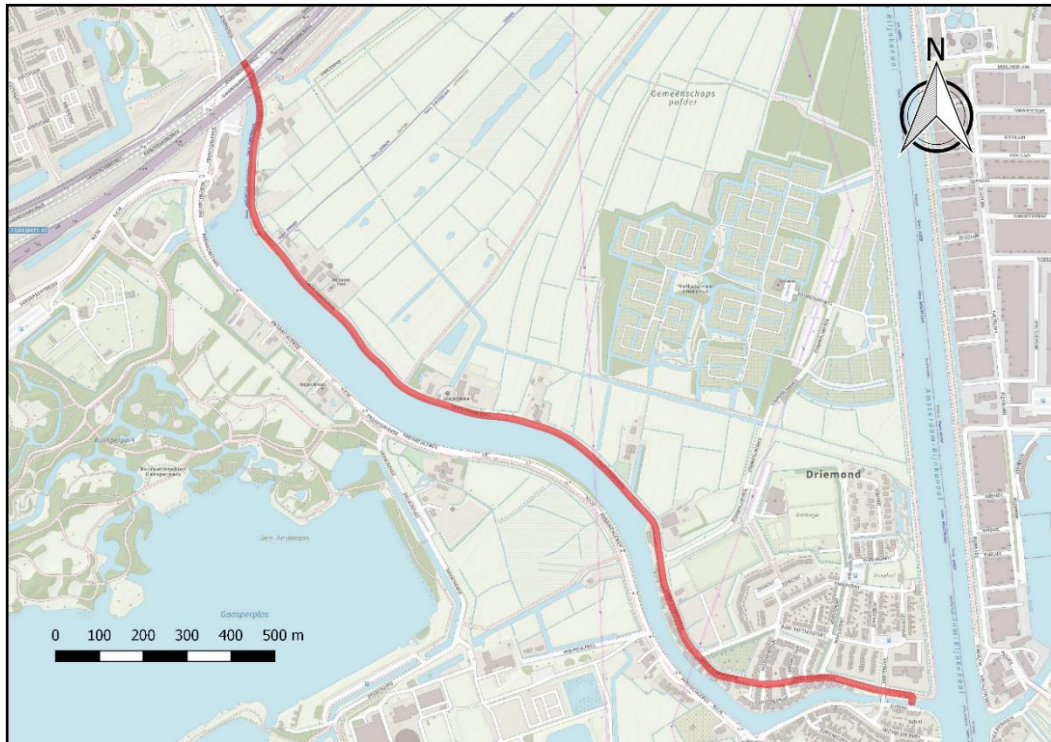
2 Projectomschrijving

2.1 Ligging

Het plangebied is een dijk van 4,5 kilometer lang. Het betreft het noordelijk en het zuidelijk deel van de Stammerdijk en ligt in de gemeente Diemen in de provincie Noord-Holland (Afbeelding 1 en Afbeelding 2). Het ligt ten oosten van de Bijlmer en ten zuiden van Diemen. De dijk ligt op de oostoever van de Weespertrekvaart en beschermt de Gemeenschapspolder tegen hoog water uit de Weespertrekvaart.

Afbeelding 1. Plangebied Stammerdijk Noord (rood).

Afbeelding 2. Plangebied Stammerdijk Zuid (rood).

2.2 Geplande werkzaamheden

Waternet wil de dijk verbeteren/onderhouden. De werkzaamheden zijn omschreven in voorgaande ecologische onderzoeken: Quicksan Soorten Stammerdijk Noord (Twigt & Teunissen, 2019a) en Quicksan Soorten Stammerdijk Zuid (Twigt & Teunissen, 2019b).

3 Methode

3.1 Bronnenonderzoek

Om de aanwezigheid van Rugstreppad, Poelkikker, Ringslang en de vleermuissoorten (Gewone dwergvleermuis, Gewone grootvleermuis, Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis en Watervleermuis) in en nabij het plangebied in kaart te brengen is diverse literatuur geraadpleegd (hoofdstuk 7). Daarnaast zijn gegevens uit de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF 2010-2020) geraadpleegd, om een beeld te krijgen van waar de soorten recent zijn gezien.

3.2 Veldbezoeken

In totaal zijn 7 veldbezoeken uitgevoerd in de periode april 2020 t/m september 2020 (Tabel 2).

Tabel 2. Kenmerken veldbezoeken.

Datum	Tijd	Weer	Wrnmer*	Inventarisatie
12 april 2020	10:00-13:00	18 °C, 2 Bft NO, 3/8 bewolkt, droog	RW	Broeihopen Ringslang
19 mei 2020	21:00-00:12	16 °C, 2 Bft W, 5/8 bewolkt, droog	RP/JW/DS	Vleermuisinventarisatie (zomer- en kraamverblijven), Rugstreppad en Poelkikker (kooactiviteit)
18 juni 2020	21:42-23:50	15 °C, 1 Bft ZW, 8/8 bewolkt, regen	RP	Rugstreppad en Poelkikker (kooactiviteit)
1 juli 2020	03:15-05:30	17 °C, 2 Bft ZW, 8/8 bewolkt, regen	RW/JW/DS	Vleermuisinventarisatie (zomer- en kraamverblijven), Rugstreppad en Poelkikker (kooactiviteit)
14 augustus 2020	10:41-12:10	27 °C, 1 Bft ZO, 3/8 bewolkt, droog	RP	Broeihopen Ringslang
24 augustus 2020	22:00-00:00	16 °C, 1 Bft W, 4/8 bewolkt, later op avond lichte regen	RP/JW/DS	Vleermuisinventarisatie (paar- en zwermverblijven)
14 september 2020	20:59-23:14	19 °C, 1Bft Z, 1/8 bewolkt, droog	RP/JW/DS	Vleermuisinventarisatie (paar- en zwermverblijven)

* Ecologisch deskundigen: Bureau Endemica: RP = Rutger Polder, JW = Jan Wondergem, DS= Djoeah Schiebel.

3.3 Inventarisatie algemeen

Inventarisaties zijn uitgevoerd bij geschikte weeromstandigheden en door ecologisch deskundigen op het gebied van de te onderzoeken soorten. Waarnemingen van beschermde soorten zijn ingevoerd in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

3.4 Inventarisatie Vleermuizen

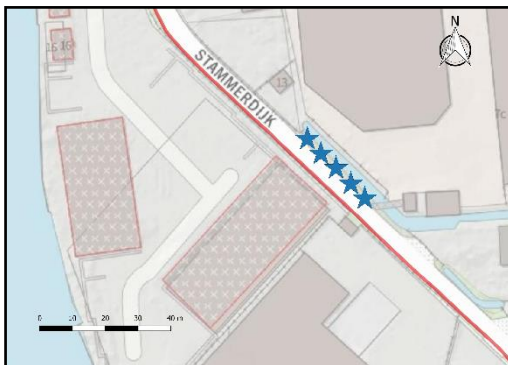
De inventarisatie heeft als doel om essentiële functies van het plangebied voor vleermuizen vast te stellen. Binnen het plangebied (Afbeelding 1 en Afbeelding 2) is gericht gezocht naar verblijven en essentieel leefgebied voor vleermuizen met verblijven in- of in de omgeving van het plangebied.

De inventarisatie is uitgevoerd in lijn met het Vleermuisprotocol 2017 (Vleermuisvakberaad, 2017). Hierbij is het plangebied met behulp van een Batlogger M en een warmtebeeld camera onderzocht.

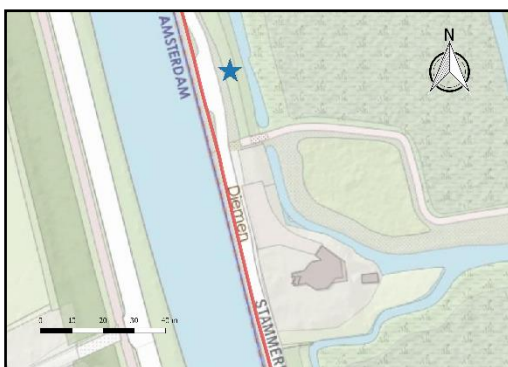
Van de waargenomen vleermuizen is beoordeeld hoe deze het plangebied gebruiken. De aanwezigheid van verblijven is vooral gebaseerd op in- en uitvliegende dieren, zwermen en baltsroep vanuit verblijven. De aanwezigheid van onmisbare functies in het plangebied is beoordeeld op basis van de aanwezigheid van verblijven binnen en buiten het plangebied, de aanwezigheid van aanzienlijke aantallen op specifieke momenten en in specifieke richting, de aanwezigheid van geschikte alternatieven in de omgeving van het plangebied en overige biotoopgebruik van aanwezige vleermuizen.

3.4.1 Onderzoeksgebied vleermuizen

In het noordelijk deel van het plangebied zijn op twee locaties in het plangebied bomen aangetroffen die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (Afbeelding 3 en Afbeelding 4) (Twigt & Teunissen 2019a).

Afbeelding 3. Aangetroffen potentiële vleermuiswaarden (blauwe ster): 5 knotwilgen met holle stam.

Afbeelding 4. Aangetroffen potentiële vleermuiswaarden (blauwe ster): Knotwilg met spechtengat.

In het zuidelijk deel van het plangebied is één boom aanwezig welke is aangemerkt als potentieel vleermuisverblijf (Afbeelding 5) (Twigt en Teunissen, 2019b).

Afbeelding 5 Aangetroffen potentiële vleermuiswaarden (blauwe ster): Plataan met holte.

3.5 Inventarisatie Rugstreeppad & Poelkikker

De inventarisatie heeft als doel om vast te stellen of Rugstreeppad en Poelkikker zich in de teensloten in het plangebied (Afbeelding 1 en Afbeelding 2) voortplant. De inventarisatie is uitgevoerd in lijn met het Kennisdocument Rugstreeppad (BIJ12, 2017a) en Poelkikker (BIJ12, 2017b). Hierbij zijn drie veldbezoeken uitgevoerd. In mei, juni en juli is na zonsopgang en bij gunstige weersomstandigheden geluisterd naar kooractiviteit.

3.5.1 Onderzoeksgebied Rugstreeppad & Poelkikker

De teensloten in het plangebied zijn in eerder onderzoek (Twigt & Teunissen 2019a en 2019b) aangemerkt als potentiële verblijfsplaatsen en/of voortplantingswater van Rugstreeppad en Poelkikker.

3.6 Inventarisatie Ringslang

De inventarisatie heeft als doel om vast te stellen of Ringslang zich in het plangebied voortplant of daar overwintert. Om voortplanting vast te kunnen stellen, is tijdens twee bezoeken gezocht bij een aangewezen potentiële broeihoop (zie Twigt & Teunissen, 2019b) en naar zonnende individuen van Ringslang: op 12 april 2020 en op 14 augustus 2020. Hiervoor is in april bij gunstige weersomstandigheden gezocht naar net ontwaakte slangen. In deze periode ontwaken Ringslangen uit hun winterslaap en zijn dan nog vrij inactief. Ze moeten een langere tijd opwarmen dan in de zomerperiode en bevinden zich vaak binnen enkele meters van hun overwinteringslocatie.

3.6.1 Onderzoeksgebied Ringslang

Afbeelding 6 Aangetroffen potentiële voortplantingslocatie van Ringslang: een broeihoop (blauwe ster).

4 Resultaten

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Waarnemingen

In en nabij het plangebied zijn gedurende de onderzoeksperiode vijf vleermuissoorten waargenomen (Tabel 3). Met name Gewone dwergvleermuis werd regelmatig waargenomen. De andere soorten waren in lagere dichtheden en niet gedurende elk bezoek aanwezig. Het ging vooral om overvliegende of foeragerende dieren. De functiebeoordeling wordt nader toegelicht in onderstaande paragraaf.

Tabel 3 Aantallen waargenomen vleermuizen in het plangebied. Waarnemingen buiten het plangebied zijn in grijs weergegeven. Lege cellen betreffen nulwaarnemingen.

Soort*	Gedrag	Locatie	Minimale aantal	
			Kraamtijd	Paartijd
GD	Foeragerend	Plangebied	6-15	6-13
	Baltsend	Plangebied		2
	Overvliegend	Plangebied	9	3-7
	Roepend	Plangebied		2
	Passerend	Plangebied	2	2
RD	Foeragerend	Plangebied		1-7
	Baltsend	Paarverblijf in plangebied		1
	Overvliegend	Plangebied		3
	Passerend	Plangebied		3
RV	Overvliegend	Plangebied	2	2-3
LV	Foeragerend	Plangebied		1
	Overvliegend	Plangebied	3	1-2
MV	Foeragerend	Plangebied		4
	Overvliegend	Plangebied		1

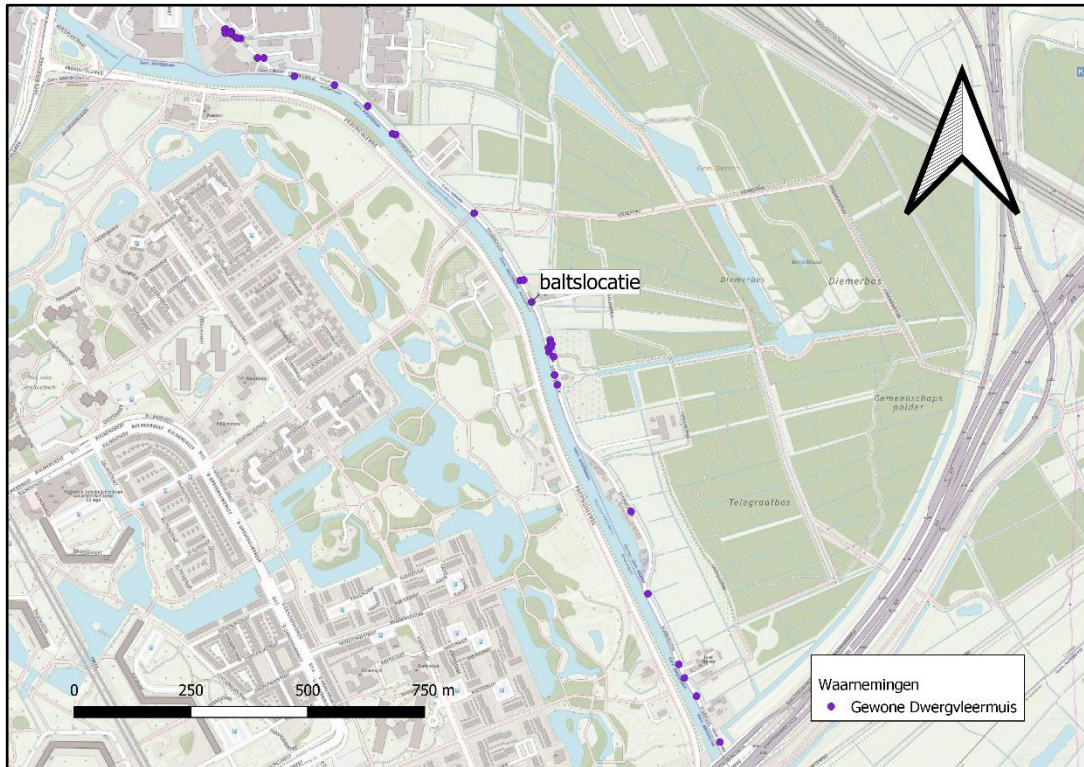
* GD = Gewone dwergvleermuis, RD = Ruige dwergvleermuis, LV = Laatvlieger, RV = Rosse vleermuis, MV = Meervleermuis.

4.1.2 Functiebeoordeling

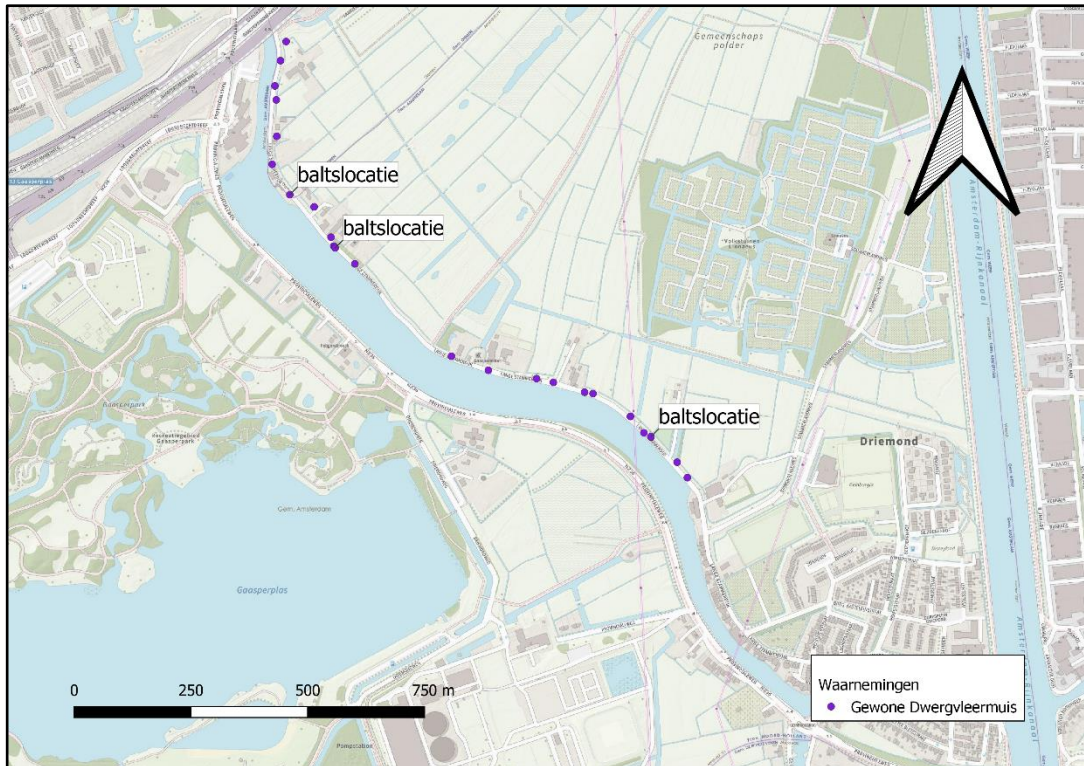
Gewone dwergvleermuis

Er zijn 4 verschillende baltskwartieren vastgesteld van Gewone dwergvleermuis, waarvan 1 in Stammerdijk Noord en 3 in Stammerdijk Zuid (Afbeelding 7 en Afbeelding 8). Tijdens de najaarsbezoeken werden telkens elk bezoek maximaal 2 baltsende dieren gezien. Het gaat hier om rondvliegende baltsende dieren, die waarschijnlijk een verblijf hebben in nabijgelegen woningen. Binding met de bomen in het plangebied is niet waargenomen. In het plangebied zijn zowel in kraamperiode als in de paarperiode foeragerende dieren aanwezig. In de kraamperiode foerageren minimaal 15 dieren in het gehele gebied en tijdens de paarperiode minimaal 13. Het aantal overvliegende dieren ligt tussen de 3-9 dieren.

In het plangebied zijn geen verblijven aangetroffen, het vormt ook geen essentieel en onmisbaar onderdeel van een foerageergebied; er zijn voldoende vergelijkbare alternatieven op erven in de directe omgeving.

Afbeelding 7. Waarnemingen Gewone dwergvleermuis (paarse stip) en baltlocatie in Stammerdijk Noord.

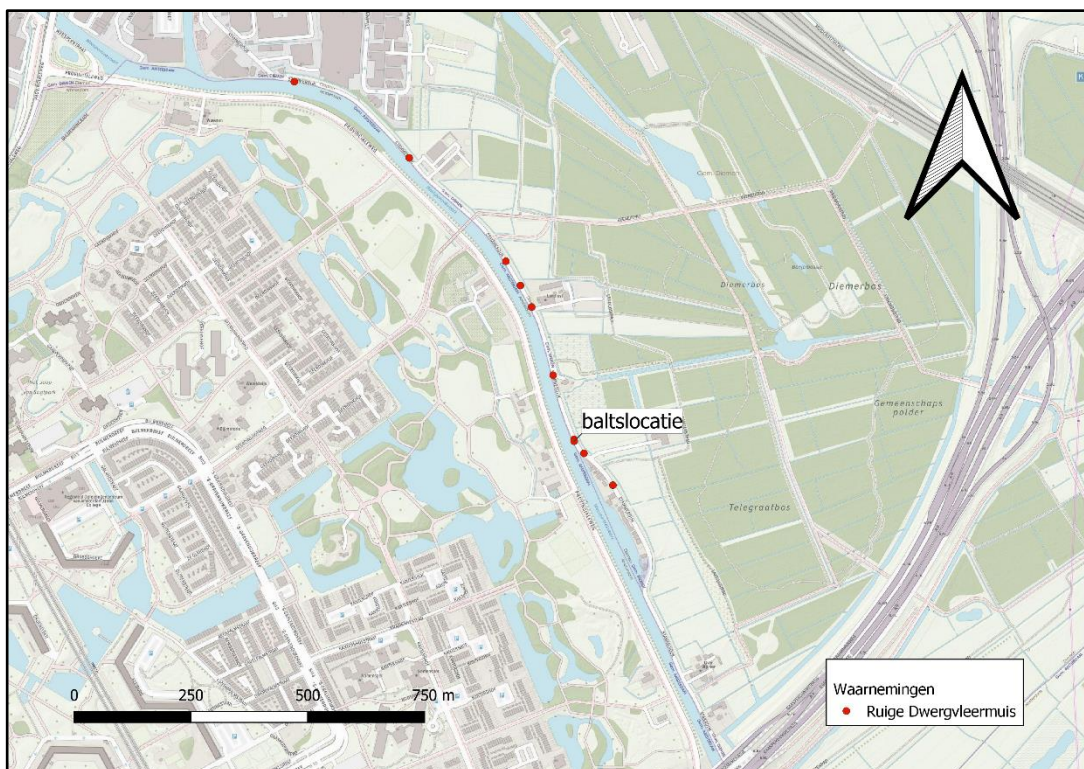
Afbeelding 8. Waarnemingen Gewone dwergvleermuis (paarse stip) en baltlocatie in Stammerdijk Zuid.

Ruige dwergvleermuis

In het plangebied is Ruige dwergvleermuis tijdens één bezoek in de paarperiode, langdurig baltsend waargenomen in een boom langs Stammerdijk Noord (Afbeelding 9). Het gaat hier om een paarverblijf in een Es in een cluster van 3 bomen op die locatie. Het betreft een nog relatief jonge boom, zonder hele diepe ingerotte of ingescheurde delen. Het paarverblijf zal daarom niet geschikt zijn als overwinteringslocatie.

Naast het baltsend exemplaar is er 7 keer een foeragerend en op beide bezoeken 3 keer een overvliegende Ruige dwergvleermuis aangetroffen in de paarperiode. In de kraamperiode zijn er geen Ruige dwergvleermuizen gezien. Er is geen sprake van een duidelijke vlieg-route vanuit verblijven naar het foerageergebied van de vleermuizen. Het plangebied vormt geen essentieel en onmisbaar onderdeel van een foerageergebied; er zijn voldoende vergelijkbare alternatieven op erven in de directe omgeving.

Afbeelding 9. Waarnemingen Ruige dwergvleermuis (rode stip) en baltslocatie in Stammerdijk Noord.

Afbeelding 10. Paarverblijf Ruige dwergvleermuis (rode stip).

Rosse vleermuis

Rosse vleermuis is boven het plangebied aangetroffen. Het betreft waarnemingen van 2 overvliegende dieren in de kraamperiode. In de paartijd zijn er 2-3 overvliegende dieren waargenomen. Verblijven en/of territorium indicerend gedrag zijn niet waargenomen. Binding met de bomen in het plangebied is niet waargenomen. Er is geen sprake van essentieel foerageergebied of vliegroutes.

Laatvlieger

In het plangebied zijn in de kraamperiode 3 Laatvliegers overvliegend waargenomen. In de paarperiode zijn er 1-2 Laatvliegers overvliegend en 1 foeragerend waargenomen. De soort is uitsluitend kortstondig waargenomen, zonder verdere specifieke binding aan de bomen of de rietkragen in het plangebied te vertonen. Er is geen sprake van essentieel foerageergebied of vliegroutes.

Meervleermuis

In het plangebied zijn tijdens de paarperiode 4 foeragerende Meervleermuizen aangetroffen. De Weespertrekvaart wordt gebruikt als foerageergebied. De vaart vormt een essentieel en onmisbaar onderdeel van het foerageergebied omdat er weinig vergelijkbare grote wateren in de omgeving zijn. Verblijven en/of territorium indicerend gedrag zijn niet waargenomen. Binding met de bomen in het plangebied is niet waargenomen.

Gewone grootoorvleermuis & Watervleermuis

De soorten Gewone grootoorvleermuis en Watervleermuis zijn niet aangetroffen tijdens de vleermuisinventarisaties.

4.2 Rugstreepad

4.2.1 Waarnemingen

Tijdens het luisteren naar kooractiviteit is Rugstreepad tijdens 3 nachtelijke bezoekrondes niet gehoord in de nabijheid van het plangebied. Tijdens de veldbezoeken naar andere soorten is overdag tevens telkens het water op zicht bekeken naar paddenlarven. Tijdens deze rondes zijn geen paddenlarven gezien.

4.2.2 Functiebeoordeling

Op basis van de inventarisatie wordt geconcludeerd dat Rugstreepad rondom het plangebied afwezig is en zich niet in de poldersloten nabij het plangebied voortplant. Voorplanting van Rugstreepad in de teensloten wordt hierdoor uitgesloten in het plangebied.

Daarnaast zijn er in het plangebied geen zandige vergraafbare gronden aanwezig die als landhabitat kunnen functioneren. Daarom wordt landhabitat met verblijven ook uitgesloten. Op grond van de inventarisatie blijkt dat er geen Rugstreepadden aanwezig zijn in het plangebied.

4.3 Poelkikker

4.3.1 Waarnemingen

Tijdens het luisteren naar kooractiviteit is Poelkikker tijdens 2 nachtelijke bezoekrondes gehoord. Alle waarnemingen liggen verder het gebied in en niet in de teensloot direct aan de dijk. Het gaat om in zijsloten maar ver achter in de polder. Deze sloten zijn anders van vegetatiestructuur dan de teensloot.

4.3.2 Functiebeoordeling

Op basis van de inventarisatie wordt geconcludeerd dat Poelkikker nabij het plangebied afwezig is en zich niet in de poldersloten nabij het plangebied voortplant. Voorplanting van Poelkikker in de teensloten kan hierdoor worden uitgesloten in het plangebied.

4.4 Ringslang

4.4.1 Waarnemingen

Navraag bij aanwonenden leverde aanwijzingen dat Ringslang vermoedelijk gebruik heeft gemaakt van de enkele broeihoop binnen het plangebied. Deze potentiële broeihoop (Afbeelding 6) in het plangebied is gecontroleerd op activiteit van de Ringslang op 12 april 2020 en op 14 augustus 2020. Er is geen activiteit van de Ringslang waargenomen en er zijn geen eierschalen gevonden in de broeihoop. Er zijn tijdens andere bezoekrondes ook geen Ringslangen binnen het plangebied waargenomen.

4.4.2 Functiebeoordeling

Op basis van de inventarisatie wordt aanwezigheid, voortplanting en/of overwintering van Ringslang in het plangebied uitgesloten.

5 Effectbeoordeling en toetsing

5.1 Vleermuizen

5.1.1 *Vleermuizen algemeen*

De Weespertrekvaart is niet nader onderzocht omdat hier geen ingrijpende werkzaamheden aan het water plaatsvinden. Het vormt een essentieel en onmisbaar onderdeel van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen met verblijven buiten het plangebied. Ondanks dat de vliegroute en het foerageergebied niet direct worden aangetast, kan er indirect mogelijk wel sprake van verstoring door de werkzaamheden. Bij de uitvoering van de werkzaamheden dient hier daarom rekening mee te worden gehouden.

Overtreding van verbodsbepalingen wordt uitgesloten bij een zorgvuldige uitvoering van het project:

- *Richt geen continue sterke verlichting op bredere watergangen in de periode april t/m oktober.*

5.1.2 *Gewone dwergvleermuis*

Er zijn 4 baltskwartieren in de omgeving vastgesteld. Het gaat om rondvliegende baltsende dieren. De daadwerkelijke paarverblijven liggen vermoedelijk in bebouwing buiten het plangebied en worden niet aangetast door de werkzaamheden.

- Voor de Gewone dwergvleermuis is **geen** sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

5.1.3 *Ruige dwergvleermuis*

Binnen het plangebied is tijdens één van de twee bezoeken in de paarperiode langdurig een baltsend exemplaar waargenomen. Hierbij is één verblijf vastgesteld in een boom; het kappen van deze boom (Afbeelding 9) leidt tot een overtreding van verbodsbepalingen. Zolang deze boom niet wordt gekapt, wordt deze overtreding voorkomen.

- **Voor de Ruige dwergvleermuis is mogelijk sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Voor het kappen van de boom met paarverblijf is een ontheffing nodig.**

5.1.4 *Rosse vleermuis*

Rosse vleermuis is enkel in het plangebied overvliegend waargenomen. Verblijven, essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes zijn uitgesloten.

- Voor de Rosse vleermuis is **geen** sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

5.1.5 *Laatvlieger*

Bij Laatvlieger gaat het om incidentele waarnemingen van foeragerende en overvliegende dieren. Verblijven, essentieel foerageergebied en essentiële vliegroutes zijn uitgesloten.

- Voor de Laatvlieger is **geen** sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

5.1.6 Meervleermuis

Binnen het plangebied zijn foeragerende Meervleermuizen waargenomen. De Weespertrekvaart langs de dijk is een onmisbare vliegroute en foerageergebied voor vleermuizen. Sterke verlichting gericht op de watergangen in de periode april t/m oktober kan leiden tot aantasting van de vliegroute. Door uitvoering in lijn met de gedragscode kan dit worden voorkomen. Als er tussen zonsondergang en zonsopkomst in de periode april t/m oktober geen sterke of continue verlichting op boezemvaarten wordt gericht, is er geen sprake van aantasting van de vliegroute. Overtreding van verbodsbepalingen wordt hierdoor voorkomen.

- Voor de Meervleermuis is **geen** sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, **mits er een zorgvuldige werkwijze wordt toegepast.**

5.1.7 Gewone grootoorvleermuis & Watervleermuis

Er zijn geen waarnemingen van deze soorten, de soorten ontbreken in het plangebied. Het plangebied vormt daarom ook geen onmisbaar onderdeel van het leefgebied van verblijven buiten het plangebied. Het voortbestaan van verblijven buiten het plangebied komt niet in gevaar als gevolg van de werkzaamheden aan de dijk.

- Voor de soorten Gewone grootoorvleermuis en Watervleermuis is **geen** sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

5.2 Rugstreepad & Poelkikker

Rugstreepad & Poelkikker komen niet voor binnen het plangebied. Hierdoor is er geen sprake van een (dreigende) overtreding van verbodsbepalingen op de soort, zoals het verwonden/doden van individuen of het beschadigen/verwijderen van nesten, voortplantingslocaties of verblijven.

- Voor de Rugstreepad & de Poelkikker is **geen** sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming.

5.3 Ringslang

De Ringslang komt niet met verblijven voor in of in de omgeving van het plangebied. Hierdoor is er geen sprake van een dreigende overtreding van verbodsbepalingen op de soort door het beschadigen/verwijderen van voortplantingslocaties of verblijven. Incidenteel kunnen slangen in het plangebied foerageren. Overtreding van de verbodsbepaling verwonden/doden van individuen kan voorkomen worden met een zorgvuldige werkwijze.

- Voor de Ringslang is **geen** sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, **mits er een zorgvuldige werkwijze wordt toegepast.**

Overtreding van verbodsbepalingen wordt uitgesloten bij een zorgvuldige uitvoering van het project:

- *behoud te allen tijde een vluchtweg voor dieren.*

6 Conclusies & aanbevelingen

6.1 Samenvatting toetsing

Conclusies van dit nader onderzoek zijn als volgt:

- In het gebied zijn tijdens het nader onderzoek de vleermuissoorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en Meervleermuis vastgesteld.
- Er is één paarverblijf van Ruige dwergvleermuis aangetroffen in het plangebied (Afbeelding 10). Het kappen van deze boom leidt tot een overtreding van de verbodsbepalingen m.b.t. vleermuiswaarden. **Hierdoor is sprake van mogelijke negatieve effecten op deze soort, daarvoor is een ontheffing nodig.**
- Er is geen essentiële vliegroute of essentieel foerageergebied voor vleermuizen aangetroffen in het plangebied. De Weespertrekvaart, (dit ligt buiten het plangebied) vormt wel een essentieel en onmisbaar onderdeel van foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen met verblijven buiten het plangebied.
- De Sterke verlichting gericht op de watergangen in de periode april t/m oktober kan leiden tot aantasting van de vliegroute. Door uitvoering in lijn met de gedragscode kan dit worden voorkomen. Als er tussen zonsondergang en zonsopkomst in de periode april t/m oktober geen sterke of continue verlichting op boezemvaarten wordt gericht, is er geen sprake van aantasting van de vliegroute. Overtreding van verbodsbepalingen wordt hierdoor voorkomen. Er is **geen** sprake van overige negatieve effecten op deze soorten.
- Aanwezigheid van Rugstreepad en Poelkikker is binnen het plangebied uitgesloten. Er is **geen** sprake van negatieve effecten op deze soorten;
- Van Ringslang is door navraag bij omwonenden bekend geworden dat de soort af en toe in het plangebied wordt waargenomen. Winterverblijven of bezette broeihopen voor de voortplanting worden binnen het plangebied uitgesloten. Incidenteel kunnen Ringslangen echter wel jagend binnen het plangebied worden waargenomen. Door zorgvuldig te werken kan het verwonden/doden van individuen worden voorkomen;

6.2 Aanbevelingen vervolgtraject

6.2.1 Ontheffing aanvraag

Om kapwerkzaamheden aan de boom met paarverblijf van Ruige dwergvleermuis uit te mogen voeren is ontheffing nodig van de Wet Natuurbescherming en zijn mitigerende en mogelijk ook compenserende maatregelen nodig. Ter ondersteuning van de ontheffingsaanvraag dient een activiteitenplan te worden opgesteld. Hierin wordt het uitgevoerde ecologische onderzoek samengevat en worden mitigerende maatregelen uitgewerkt.

Het bevoegd gezag (provincie Noord-Holland) kan een ontheffing toekennen als aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1. Negatieve effecten worden zoveel mogelijk voorkomen, beperkt of gecompenseerd.
2. Het project dient een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn:
  - a. In het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna en van de instandhouding van natuurlijke habitats;
  - b. Ter voorkoming van ernstige schade aan met name gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden en wateren en andere vormen van eigendom;
  - c. In het belang van de volksgezondheid en de openbare veiligheid of om andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;
  - d. Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, herpopulatie en herintroductie van deze soorten, alsmede voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;
  - e. Ten einde het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, door de bevoegde nationale instanties vastgesteld aantal van bepaalde specimens van de in bijlage IV genoemde soorten te vangen, te plukken of in bezit te hebben.
3. Er zijn geen alternatieven in uitvoering die leiden tot minder schadelijke effecten op beschermde soorten.
4. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties komt niet in het geding als gevolg van het project. De beoordeling is afhankelijk van de maatregelen die getroffen worden en dient nader bepaald te worden in een ontheffing aanvraag.

6.2.2 Zorgvuldige werkwijze

Door te werken volgens een goedgekeurde gedragscode houdt het waterschap zich aan een zorgvuldige werkwijze. Door zorgvuldig te werken kan verstoring van vleermuizen en het verwonden/doden van individuen van Ringslang worden voorkomen:

- *Behoud te allen tijde een vluchtweg voor dieren (Ringslang).*
- *Richt geen continue sterke verlichting op bredere watergangen in de periode april t/m oktober (vleermuizen).*

7 Bronnen

- Barataud, M., 2002. *The World of bats*. Sittelle Publishers, Mens;
- BIJ12, 2017a. *Kennisdocument Rugstreeppad – Bufo calamita*. Versie 1.0, juli 2017;
- BIJ12, 2017b. *Kennisdocument Poelkikker - Rana lessonae*. Versie 1.0, juli 2017;
- BIJ12, 2017c. *Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis – Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017;
- BIJ12, 2017d. *Kennisdocument Ruige Dwergvleermuis – Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017;
- BIJ12, 2017e. *Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis – Plecotus auritus*. Versie 1.0, juli 2017;
- BIJ12, 2017f. *Kennisdocument Rosse vleermuis – Nyctalus noctua*. Versie 1.0, juli 2017;
- BIJ12, 2017g. *Kennisdocument Watervleermuis – Myotis daubentonii*. Versie 1.0, juli 2017;
- Broekhuizen S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie), 2016. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. – Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum insecten en andere ongewervelde dieren, Leiden;
- Creemers R.C.M. & J.J.W. van Delft, 2009. *Amfibieën en Reptielen van Nederland*. Nederlandse Fauna 9. Naturalis & EIS-Nederland, Leiden.
- Dietz C., O. von Helversen, D. Nill, P H.C. Lina, 2011. *Vleermuizen*. De Fontein|Tirion Uitgevers BV, Utrecht;
- Herder, J.E. (red.) 2010. *Atlas van de Noord-Hollandse amfibieën en reptielen*. Landschap Noord-Holland, Heiloo & Stichting Ravon, Nijmegen;
- Hoogeboom, D.M., F. Visbeen, J. Wondergem, W. Ruitenbeek (red.) 2014. *Atlas van de Noord-Hollandse zoogdieren*. Landschap Noord-Holland, Heiloo & Noordhollandse Zoogdier Studiegroep (NOZOS), Alkmaar;
- Teunissen, W.P.J., 2019a. Quicksan soorten Stammerdijk Noord. Stichting Waterproef, Edam. Kenmerk 201900120;
- Teunissen, W.P.J., 2019b. Quicksan soorten Stammerdijk Zuid. Stichting Waterproef, Edam. Kenmerk 201900121;
- Unie van Waterschappen, 2012. *Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen*;
- Vleermuisvakberaad, 2017. Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierverseniging en Gegevensautoriteit Natuur, *Vleermuisprotocol 2017*;
- Wild de, W. F. Brekelmans, W. van Emmerik, J. Spier, 2016. *Atlas van Amfibieën en Reptielen*. RAVON Utrecht.

Websites

<http://www.minez.nederlandsesoorten.nl/> (Soortendatabase EZ)

<http://ndff-ecogrid.nl> (NDFF)

<http://www.synbiosys.alterra.nl/> (Natura 2000, Ministerie van Economische Zaken)

<http://www.vleermuis.net>

<http://verspreidingsatlas.nl>

<http://sovon.nl/>

[Kennisdocumenten Bij12](#)

